

Universiteit
Leiden

The Netherlands

Recensie: Classical Mythology in Context

Bil, Jolein M.

Citation

Bil, J. M. (2017). Recensie: Classical Mythology in Context. *Leidschrift*, 32(januari: Verzonken en verheven. Plato's Atlantis van klassieke mythe tot nazi-utopie), 103-106. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/3180878>

Version: Publisher's Version

License: [Leiden University Non-exclusive license](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/3180878>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Lisa Maurizio, *Classical Mythology in Context* (Oxford University Press, New York, NY; 2016; xxii+690 pp.) ISBN 9780199782833; \$79.95.

Lisa Maurizio, universitair docent aan het Bates College in de Amerikaanse staat Maine, heeft een nieuw boek uitgebracht waarin een interdisciplinaire benadering van de studie naar oud-Griekse mythologie wordt gegeven. Maurizio's doel is haar lezers een achtergrond te bieden van de verschillende wijzen waarop Griekse mythes uit de Oudheid onderzocht kunnen worden. De interdisciplinaire benadering is bepalend voor de indeling van de hoofdstukken. Hoewel elk hoofdstuk een ander onderwerp heeft, hebben alle hoofdstukken dezelfde opzet. Maurizio bespreekt achtereenvolgend *history*, *theory*, *comparison* en *reception*. De samenstelling van het boek is als volgt: het is opgedeeld in twee delen, waarvan het eerste gedeelte bestaat uit negen hoofdstukken. Dit deel behandelt Griekse goden en godinnen, terwijl het tweede gedeelte in vier hoofdstukken evenveel verschillende heroën en heroïnen bespreekt.

Het eerste hoofdstuk begint met een analyse van een aantal bestaande definities van het concept 'mythe'. Vervolgens komt in het tweede hoofdstuk een Grieks scheppingsverhaal aan bod en in de hoofdstukken hierna volgen Maurizio's verhandelingen over Griekse goden en godinnen. Deze goden worden meestal in paren besproken, namelijk: Zeus en Hera in hoofdstuk 3; Demeter en Hades in hoofdstuk 4; Aphrodite, Hephaistos en Ares in hoofdstuk 5; Athena en Poseidon in hoofdstuk 6; Hermes en Hestia in hoofdstuk 7; Artemis en Apollo in hoofdstuk 8; en Dionysus in hoofdstuk 9. Daarna begint het tweede deel van het boek. Maurizio begint met een korte introductie waarin de term 'heros' centraal staat, in de daaropvolgende hoofdstukken komen enkele heroën en heroïnes aan bod. Hoofdstuk 10 is aan Achilles gewijd en in hoofdstuk 11 worden heroïnen vergeleken met heroën en wordt de heroïne Medea besproken. Uiteindelijk worden in de laatste twee hoofdstukken respectievelijk de heros Odysseus en de heroïne Iphigenia behandeld, beiden behoren tot de categorie *quest hero* en *quest heroine* omdat ze bekend zijn van de tocht die zij maakten tijdens hun leven. Voor Maurizio is dit reden om extra aandacht te schenken aan de verhalen die over hen de ronde doen, alsmede te belichten hoe *quest heroines* verschillen van *quest heroes*.

Zoals eerder vermeld roept Maurizio, voordat ze de lezer kennis laat maken met Griekse mythologie, eerst de kritische vraag op: wat is een mythe eigenlijk? Om deze vraag te beantwoorden laat Maurizio zien dat veel

geleerden (zoals William R. Bascom en Don Cupitt) een te nauwe definitie hebben gegeven van deze term. Deze geleerden verstaan onder ‘mythes’ slechts geschreven verhalen over niet-menselijke figuren, die de functie hadden om een algemene verklaring van het sacrale te geven. Maurizio volgt liever William G. Doty die stelt dat de mythe beter als een universeel verschijnsel kan worden begrepen, aanwezig in zowel het verleden als in het heden. ‘Mythe’ is volgens Doty dus een zeer omvangrijke categorie. Toch probeert hij het begrip inzichtelijk te maken door een definitie te geven waarin hij drie punten (vorm, inhoud en functie) benoemt die op elke mythe van toepassing zijn. Allereerst de vorm: mythes komen in verschillende vormen voor, zoals een vertelling, literair werk of beschrijving, maar elke vorm waar een mythe in verschijnt, bevat altijd een metafoor en een symbool, waarvan de betekenis ontdekt moet worden door de luisteraar, lezer, of kijker. Daarnaast bestaat de inhoud van een mythe altijd deels uit religieuze, culturele en politieke waarden en betekenissen die betrekking hebben op individu, maatschappij en kosmos. Deze waarden en betekenissen liggen verscholen in de metaforen, symbolen, afbeeldingen en verhalen van de mythe. Ten slotte heeft een mythe de functie om de individuele ervaring te integreren in een breder kader en dit kader begrijpelijk te maken voor het individu. Deze definitie, die mythe omschrijft op basis van de punten vorm, inhoud en functie, moet beschouwd worden als het basisprincipe van Maurizio’s boek, omdat het bepalend is geweest voor zowel Maurizio’s keuze voor het bronnenmateriaal, als haar interpretatie van dit materiaal en de verschillende theoretische kaders die zij voor elk hoofdstuk heeft gekozen en uitgewerkt in het onderdeel *theory*.

Na Maurizio’s analyse van het begrip ‘mythe’ volgen de hoofdstukken over Griekse mythologie waarin elk onderwerp aan de hand van de onderdelen *history*, *theory*, *comparison* en *reception* wordt uitgelicht. Het onderdeel *history* plaatst de Griekse goden en godinnen en de Griekse heroën en heroïnes in hun historische context en onderzoekt op welke wijze deze werden aanschouwd en aanbeden door de Grieken. Bij de goden en godinnen worden de bijbehorende religieuze praktijken benadrukt, terwijl bij de heroïsche figuren het accent op de verhalen ligt waarin deze figuren een belangrijke rol spelen. Nadien volgt het onderdeel *theory* waarin een theorie behandeld wordt die vanuit een bepaalde invalshoek een specifieke mythe of een categorie van mythes nader toelicht. Ondanks dat de lezer in aanraking wordt gebracht met allerlei verschillende theorieën, heeft Maurizio ervoor gekozen om telkens een theorie te kiezen die ofwel

probeert te verklaren wat de functie van een specifieke mythe of een categorie mythes was, ofwel probeert te verklaren wat de functie van het bestaan van mythe in het algemeen is.

In het onderdeel *comparison* worden Griekse mythes gerelateerd aan mythes afkomstig uit Rome en het Oude Nabije Oosten. Dit onderdeel moet de lezer in aanraking brengen met twee vergelijkende benaderingswijzen die toegepast kunnen worden in Grieks mythologisch onderzoek. In sommige hoofdstukken vergelijkt Maurizio een Griekse mythe met een mythe uit een andere regio op basis van thematische overeenkomsten, waarbij het niet aannemelijk is dat er sprake is geweest van onderling contact tussen de regio's. Maurizio vergelijkt bijvoorbeeld de Griekse Homerische lofzang die Demeters zoektocht naar haar dochter Persephone beschrijft met het Sumerische gedicht *From in the desert by the early grass*, waarbij een moeder een tocht aflegt op zoek naar haar reeds overleden zoon. Aan de hand van dit voorbeeld over het thema 'moederlijk verlies' laat Maurizio zien dat door middel van vergelijkend onderzoek universele aspecten van mythes kunnen worden blootgelegd, omdat die aspecten voortkomen uit gedeelde menselijke emoties. Vervolgens demonstreert Maurizio in een aantal hoofdstukken een andere aanpak, waarbij vergelijkend onderzoek focust op de verspreiding van mythes onder verschillende samenlevingen die onderling wel contact hadden. Maurizio vergelijkt bijvoorbeeld Hermes met de Egyptische god Thoth en legt uit dat Grieken in het Ptolemeïsche rijk dachten dat beide goden dezelfde god moesten voorstellen, waardoor Egyptische en Griekse religieuze vormen uiteindelijk samensmolten tot een nieuwe religieuze vorm oftewel een nieuwe god genaamd Hermes Trismegistus. Bij deze vergelijkende aanpak gaat het om de uitwisseling van ideeën, de wijze waarop deze uitwisseling plaatsvond, waar een mythe oorspronkelijk vandaan kwam en hoe een mythe veranderde in verschillende samenlevingen door de tijd heen.

Uiteindelijk keert Maurizio in het onderdeel *reception* terug naar het heden door een verband te leggen tussen Griekse mythes en moderne kunst. Maurizio laat zien dat oud-Griekse mythes tot op de dag van vandaag actueel zijn in onze cultuur, bijvoorbeeld als een bron van inspiratie voor beeldhouwwerken. Denk hierbij aan de beelden *Prometheus* en *Atlas* uit het Rockefeller Center of aan hernieuwde interpretatie en vaak feminisatie van oud-Griekse mythologische thema's in de moderne dichtkunst en schilderkunst (zoals in het geval van het gedicht *Persephone in America* van Alison Townsend).

De eenduidige opbouw en de eenheid in de structuur van de hoofdstukken maken het boek prettig om te lezen. Doordat elk hoofdstuk, waarin een Grieks mythologisch figuur aan bod komt, een historische, theoretische, vergelijkende en artistieke benadering bevat, kan de lezer gemakkelijk relevante onderdelen uitkiezen voor verdere verdieping en minder relevante onderdelen overslaan. Een ander sterk punt is de wijze waarop Maurizio gebruik maakt van archeologisch materiaal in combinatie met literaire bronnen, om vervolgens te laten zien dat mythologische figuren op verschillende plaatsen een verschillende betekenis konden hebben in de Griekse wereld. Hierdoor laat Maurizio ook duidelijk aan de lezer zien dat Griekse mythologie voor de Grieken zelf niet bestond uit heilige teksten, noch uit één correcte zienswijze met betrekking tot de menselijke en goddelijke wereld. Daarnaast weet Maurizio ook goed te benadrukken hoe ‘mythe’ niet los gezien kan worden van de maatschappelijke context, door ‘mythe’ te onderzoeken in relatie tot de daarmee geassocieerde rituelen en door te analyseren hoe mythe en ritueel reflecteren op de destijds bestaande maatschappelijke verhoudingen. Met betrekking tot het laatste is Maurizio overigens voornamelijk geïnteresseerd in de verhouding tussen man en vrouw.

Het feit dat Maurizio Griekse mythologie in nauwe connectie tot Griekse rituelen onderzoekt, brengt helaas het nadeel met zich mee dat er onduidelijkheid ontstaat over wat precies het verschil is tussen Griekse religie en Griekse mythologie. De zeer brede definitie van ‘mythe’ die Maurizio erop nahoudt en het feit dat zij spreekt over religie zonder hierbij een definitie te geven, vergroten deze onduidelijkheid. Het is daarom jammer dat zij nergens in het boek ingaat op wat Griekse religie volgens haar behelst noch op wat de relatie tussen Griekse mythes en religie precies is.

Concluderend kan worden gesteld dat het interdisciplinaire karakter van het boek ervoor zorgt dat de lezer in aanraking komt met verschillende wijzen waarop Griekse mythologie benaderd kan worden en daardoor klaargestoomd wordt om in het vervolg zelfstandig Griekse mythologie te bestuderen. Door de heldere structuur is het boek vooral interessant voor lezers die voor het eerst kennismaken met de studie van Griekse mythologie, bijvoorbeeld in een introductie cursus.

Jolein M. Bil